

5. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року // Постанова Правління Національного банку України від 18 червня 2015 року № 391 (у редакції рішення Правління Національного банку України від 16 січня 2017 року № 28).

УДК 336.77

Циганова Н.В.,

к.е.н., доцент, доцент,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

**Банківське кредитування у системі фінансового забезпечення
інноваційного розвитку економіки**

Економічний розвиток у сучасних умовах є реалізацією логічного ланцюга взаємопов'язаних тенденцій: поглиблення розподілу праці і розширення меж ринків, у тому числі географічних, посилення глобалізації та міжнародної конкуренції, прискорення розвитку інновацій як основної конкурентної переваги. Посилення прозорості економічних кордонів держав не залишає шансів для бізнесу, який тримається осторонь інноваційних процесів. Суспільно-необхідними стають не просто найменш витратні, як раніше, продукти, суспільство готово переплачувати за інноваційні продукти, тому змінюється економічний зміст самого поняття «ефективність».

Специфіка фінансового забезпечення розвитку бізнесу в умовах агресивного конкурентного середовища полягає у пріоритетному використанні зовнішніх джерел фінансування розширеного відтворення, оскільки політика розвитку за рахунок внутрішніх джерел веде до погіршення конкурентної позиції. Створення нового інноваційно спрямованого бізнесу може базуватися на перевагах фінтеху [1], оскільки застосування традиційних методів фінансування у цьому випадку є проблемним. Проте розширення діючого бізнесу, оновлення основних фондів потребує залучення кредитних ресурсів із традиційних джерел, основним з яких є банківський кредит [2].

Однак протягом усіх років незалежності України банківське кредитування не відігравало і не відіграє тієї ролі у розвитку бізнесу, реального сектору економіки, який мало би відігравати. Це пов'язано із комплексом проблем як у банківській сфері, так і в економіці в цілому. Що стосується банків, то їх ресурсні можливості не відповідають потребам у кредитних ресурсах середніх та великих підприємств ні за обсягом, ні за строками, ні за ціною. Як на початку 90-х, так, на жаль, і на даний момент, розмір вітчизняних банків не дозволяє фінансово забезпечити оновлення основних фондів великих підприємств. Протягом усіх цих років у розпорядженні банків перебувають переважно короткострокові ресурси, значна частина яких залучена в іноземній валюті. Ціна цих коштів не відповідає показникам прибутковості підприємств реального сектора. Так за останній рік (з 30.09.2017 р. до 30.09.2018 р.) середньозважені процентні ставки за банківськими кредитами нефінансовим корпораціям в національній валюті зросли з 18,1% до 19,7% [3]. Рішення Національного банку України (НБУ) підвищити облікову ставку до 18% ще підвищить цей показник, оскільки нові кредити надаються на більш жорстких засадах. У цих умовах спостерігається не просто фізичне та моральне старіння основних фондів, а їх фактична руйнація.

Перепонами до розширення банківського кредитування бізнесу є погіршення кредитоспроможності підприємств, їх закредитованість, зниження параметрів обслуговування вже отриманих позик, зростання портфелів проблемних кредитів у банків і відповідних резервів, що негативно вплинуло на фінансові показники їхньої діяльності та ін. Так підвищення частки непрацюючих кредитів корпоративних клієнтів до 56,2 % не сприяє нарощуванню нових позик [4, с.4]. Низький захист прав кредиторів також є перешкодою для розширення банківського кредитування. На тлі зростання прибутковості компаній реального сектору платіжна дисципліна суттєво не покращилася. Як зазначається у Звіті НБУ, «на сьогодні недобросовісність боржників – це набагато більша перешкода для відновлення кредитування бізнесу, ніж фінансовий стан підприємств» [4, с. 19].

Усе зазначене в умовах політичної та економічної нестабільності, коли суттєво зростають потреби у ліквідності банків та регулятивні вимоги до їх фінансового стану, штовхає банки до звуження кредитування бізнесу і розміщення надлишкової ліквідності у державних фінансових інструментах, зокрема – депозитних сертифікатах НБУ. Розширення кредитної діяльності банків спостерігається переважно у сегменті споживчого кредитування. У структурно збалансованій економіці це також сприяло б зростанню ресурсних можливостей підприємств, проте в умовах структурних диспропорцій вітчизняної економіки ці ресурси спрямовуються переважно на фінансування імпорту продукції. За цих умов відбувається значне скорочення частки банківських кредитів у структурі фінансового забезпечення підприємств. Так протягом першого кварталу 2018 р. обсяг банківських кредитів у сукупних джерелах фінансування капітальних інвестицій скоротився з 15 до 7 млрд.грн., а частка кредитних коштів становить трохи більше 8% [4, с. 23]. Змінюється і структура кредитних ресурсів: спостерігається суттєве розширення комерційного кредиту та фінансування з інших джерел. Отже, можливості банківського кредитування у системі фінансового забезпечення інноваційного розвитку суттєво обмежені як зі сторони банківського, так і реального сектору. Потрібні суттєві зрушення як у банківській сфері, так і структурні економічні реформи, а також посилення законодавчого захисту прав кредиторів та бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Циганова Н.В. Фінансові інновації та їх роль у розвитку інноваційного підприємництва // Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку: Зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конференції. – К.: КНЕУ, 2018. – С. 97-99. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/25360>
2. Банківське кредитування в Україні: посткризове перезавантаження : монографія / [С. М. Аржевітін, М. Д. Алексеєнко, Т. С. Шемет та ін.] ; за заг. ред. С. М. Аржевітіна. – Київ : КНЕУ, 2017. – 407, [1] с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/24102>

3. Економічні та фінансові показники України [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article;jsessionid=19D71D7AAE350A67A634C5A08FFEF3EB?art_id=36728&cat_id=45692#%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B8

4. Звіт про фінансову стабільність [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=71475860>

УДК 336.645

Черняк Р. В.

*студент 5 курсу факультету фінансів
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Круш В.В.

*ст. викладач кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

«Зелені» облігації як інструмент фінансування екологічних проектів підприємств

В умовах динамічної конкуренції між підприємствами має місце чітке усвідомлення міжнародною спільнотою проблеми негативного впливу (від дії шкідливих забруднюючих речовин) на екологію в наслідок використання традиційних технологій виробництва.

Доказом цього являється перше висвітлення у звіті МВФ питання впливу зміни клімату на економічну активність суб'єктів господарювання [1] та вручення Нобелівської премії з економіки за 2018 рік В. Нордхаусу та П. Ромеру, праці яких зосереджені на інтеграції факторів кліматичних змін та технологічних інновацій у довгострокові макроекономічні дослідження [2].

Разом з виявленням проблеми нагальним постає питання пошуку джерел для фінансування цих заходів. Зокрема, таким джерелом можуть виступати «зелені» облігації, які набули популярності в останні роки в світовій практиці й вже залучили значні обсяги коштів для реалізації екологічних проектів.